

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I nadstr. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrletno K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Mir demokracije.

Kako pridemo do miru? Pač tučtam iluzije proklinjajo, ki se ob vsaki omenitvi vedno iznova zbuja, začenja pa prodirati spoznanje, da se vojna ne bo odločila na bojiščih in prihaja trenutek za vprašanje, kaj bi se moralo državopolitiško zgoditi, da pridobimo predpogoje za sporazumen mir. In postaja tu nedvomno dejstvo: da se ta vojna, kateri zgodovina človeštva nima primere, ne konča po stari šabloni mirovniških sklepov. Mišljenje stare, preživle diplomacije, da bi mogli priti vojskujoči, ki bi odločevali prestavljenju mej in deželnih okolišev, ki bi korak za korakom presojali prednosti in škodo, je ničurno. Konec svetovne vojne se more skleniti le na moralni podlagi; prinesiti mora človeštvu skupno pravno vstajenje, in ta nova moralnost more izpolniti le zahteve, da se s svetovnim mirom izruje vojna sama. Iz vojne mora iziti mir, po katerem so vojne vbočice nemogoče, odstraniti se mora militarizem, in namesto moči, sile naj ureja razmerje narodov in držav pravica. Razoroženje in mednarodno razsodišče sta predpogoj za zvezo narodov, ki mora končno zaključiti razdobje vojen. In z militarizmom mora pasti ostanek starega barbarstva, ki ga imamo v zaslužnosti narodov. Narodi morajo biti sami gospodarji svoje usode, podjarmljeni po nikakem tujem gospodstvu, čeprav isto imajo tujerodni vladarji ali razredi s predpravami.

Čuvstvo, da mora izvirati to novo in veliko osvobodjenje iz vojne, se spaja z zavestjo vsakega posameznika, to bo tudi osebna zahteva vsakega človeka, ki se ni izgubil srca v slasti do vojn. Kar je potrebno, je pač to, da vladajoči pojmi silo teh novih idej, jim ne nasprotujejo, se jim bolj ali manj radi odzovejo, preden jih železna potreba prisili k temu. Zaradi tega je ona nova Nemčija, ona nova Avstrija, ona nova Ogrska, ki so tudi sicer nepreklicljiva zapoved socialnega razvoja, kateremu upirati se bi bil kratkoročno greh proti zgodovini, pa je obenem pogoj za mirovni sklep, brez katerega sploh ni mogoč. Kakor so stare oblike mednarodnih razmer pri kraju in morajo napraviti prostor novim, v katerih se človeštvo zopet zbliža, tako morajo tudi države, na katerih bodi zgrajena zveza narodov, storiti vse, da odpravijo, kar spada v staro dobo, da se odpovedo vsemu, kar utegne kvarljivo vplivati na uresničenje novih svetovnih misli. Države, v katerih bi se vojaška oblast predstavljala kot vladajoča, vse objemajoča, vse določujoča naprava, niš sposobna, da bi bile udeležene pri ligi narodov. V to so sposobne le države, v katerih je postala misel svobode narodov, svobode ljudstva meso in kri. Mir se da doseči le, ako se ta proces preustrojitve, ki sega od višin do nižin, neutegoma uveljavi. Sporazuma glede vsebine miru ni težko doseči. Sporazum bi bil že dosežen, če bi iz te nečloveške zadeve ne iskali dobička, če bi sprejeli načelo: brez aneksij in kontribucij. Vendar manjka še podlaga, na kateri bi slonel sporazum: ona silovita notranja preureditev, ki se označuje z besedo: demokratizacija. Naloga državnih osrednjih držav je, da se zavede te potrebe.

Vedno jasneje postajajo stvari in veliko vprašanje je sedaj, ali se ustvari ta sila, odstrani sedanje razmere in upostavi nove. Polovičarstvo ni na mestu. Le pogumno spoznanje za novo Avstrijo, za novo Nemčijo, le odločni sklep, da se prilagodimo tej nepreklicljivi potrebi brez bojazljivega pomisleka, vodi do miru. Mir se da doseči, toda ako pridemo do njega, moramo prej vedeti, kako bi mogli k njemu dospeti. Mogočno manifestira za ta sklep iz izginitih iluzij izvirajoča izkušnja, ki je dolžna, da hitro ukrene potrebno, ne zamudivši veliko možnost, priti do miru in do mirnega nadaljnjega razvoja. Le mir demokracije je dosegljiv.

Troelstra o mednarodni socialistični konferenci.

V nekem razgovoru v Švici, kjer se je te dni mudil, je nizozemski socialist Troelstra izjavil, da je pripisovati zabranjenju potnih listov Hendersonu in drugim poslanecem angleške delavske stranke predvsem odklonjevalnemu stališču francoske vlade. Parlamentarni komite konference strokovnih organizacij in izvrševalni odbor delavske stranke, sta sklenila odposlati v Švico delegata, da se z menoj pogaja. Angleška vlada pa je nasprotovala

razumljivemu prizadevanju teh korporacij, da omogočijo mednarodno socialistično konferenco. V svojem odprtem pismu, ki sem ga pisal Hendersonu, sem naglašal, da utegne preprečiti pot angleška vlada in vprašal Hendersona, kaj nameravajo ukreniti angleški socialisti v primeru, če se jim zabranijo potni listi. Na to vprašanje so odgovorili francoski socialisti: Na zabranjenju potnih listov odgovorimo z odklonitvijo proračuna. Henderson izjavlja, da se bo posvetoval septemberski kongres strokovnih organizacij v Derbyju o tem, naj-li odobri tako stališče angleške vlade ali ne. Kongres v Derbyju bo merodajen za vprašanje, v koliko ima angleški delavski razred zadosti politične volje in naklonjenosti za pravičen mir na podlagi sporazuma, da s tem okrepi iniciativo medzavezniške socialistične konference v Londonu meseca februarja t. l.

Ne vem, pravi Troelstra dalje, je-li Angliji znano, kaj se je zgodilo meseca januarja t. l. v Švici. Kakor pač lahko z gotovostjo trdim, je šlo tu za poizkus voditeljev treh večinskih strank nemškega rajstaga, da zaprično potom sporazuma z miroljubnimi političnimi voditelji v Angliji energično akcijo v obeh deželah za mir v zmislu Wilsonovih načel, in sicer, še preden je bil sklenjen brestovski mir, in dasi so grozili prvi nemški generali rajstaga z odgoditvijo, če bi se vtikal v mirovna pogajanja. Takrat je bil angleški poslanik v Bernu naprošen, naj opozori o teh prizadevanjih angleško vlado. Zanimivo bi bilo izvedeti, če je to storil in kaj mu je odgovoril Lloyd George. Tudi me zanima, ali je obvestila vlada o tem angleške voditelje, ki prihajajo v tem primeru v poštev. Komaj se upam dvomiti, da ne bi bili Henderson, Lansdowne, Backmester in drugi zastopniki sporazumnega miru storili vse, da se poprimejo predlaganega načrta, ako bi jih bila poučila angleška vlada o pripravljenosti nemških politikov za razgovor v omenjenem zmislu. Zadnja zabranitev potnega lista Hendersonu in še marsikaj drugega jasno dokazuje, da angleška vlada z vsemi sredstvi pobija mirovna prizadevanja te vrste, mesto da bi jim bila naklonjena in se jih veselila. Ako pri tem ostane, je nameravana konferenca že vnaprej izjalovljena. Medtem bo moj prijatelj v Kol, katerega je pozvala angleška delavska stranka v London, šel, kolikor bo mogoče, na roko konferenci.

O svojih predlogih glede konference je izjavil Troelstra: Na konferenco bodo pozvane vse socialistične stranke in strokovne organizacije, ki se zavzemajo za sklep splošnega sporazumnega miru, ki obsega tudi točke nahajajoče se v obeh mirovniških pogodbah, brest-litovski in bukareški. Podlaga tega sporazumljenja morajo tvoriti naslednja tri načela: Brez aneksij, brez kontribucij in priznanje samoodločbe narodov. Teritorialni problemi ni, da bi bili glavni predmet teh vprašanj. Najvažnejša točka bi morala biti: Ustanovitev zveze narodov z obveznostjo, da se uvedejo razsodišča in ukrene mednarodna razorožitev, to je pravi vojni cilj socialističnega delavskega razreda. Ako se je v tem doseglo sporazumljenje in preudarila tudi možnost istočasne demonstracije v vseh državah za te namene, potem bi utegnile različne stranke izjaviti svoja mnenja o mednarodnih in teritorialnih vprašanjih. Ako bi se sporazumljenja ne doseglo, bi utegnile biti te izjave informativnega pomena in izključevati možna nerazumevanja. Sem spada na pr. alzaško-lorensko vprašanje. Po mojem mnenju bi bilo mogoče doseči v belgijskem vprašanju sporazumljenje, ki korenini v čustvovanju in mišljenju mednarodne socialistične stranke. Razentega bi ustvaril sprejem resolucije v korist miru med narodi nekakšno duševno sfero, v kateri bi se znatno omilila druga tozadevna vprašanja. Ta vprašanja pa morejo rešiti le oficijelne vlade na oficijelnih konferencah.

V glavnem bo pomen konference predvsem v tem, da se zbudi med širokimi masami v vseh državah možnost energične in obsežne politične akcije. Ta cilj je seveda mogoče doseči le, če je mednarodna tendenca socialističnih delavcev močnejša kot narodna. Od tega je končno odvisen celotni uspeh konference.

Narodni Svet in drugo.

Iz zanimive debate, ki se vrši v »Napreju« o tem, kakšno stališče naj zavzema naša jugoslovanska socialna demokratična stranka napram novoustanovljenemu »Na-

rodnemu Svetu«, je videti, da eni podcenjujejo N. S., druge pa preceňujejo pomen N. S. za sedanjo dobo. Eni se postavljajo na stališče, da razredna delavska stranka nima ničesar iskati tam, kjer imajo glavno besedo meščanske stranke, drugi pa so mnenja, da ima prav delavska stranka kot taka važno mesto v korporaciji, ki naj tvori reprezentanco naroda v teh nad vse važnih dneh. Zdi se mi potrebno, da pogledamo malo bolj natančno, kakšna je naša naloga kot delavske stranke, kot zastopnice specielno industrijskega proletarjata, železničarjev itd.

I.

Smo Slovenci, tedaj člani naroda, ki je v narodnem oziru zapostavljen in ki mora hoteti in mora doseči enake pravice v narodnem oziru kot jih imajo n. pr. Nemci, Italijani. Zastopniki naše delavske stranke so na vseh konferencah in strankinih zborovanjih poudarjali, da ne priznavajo narodov-gospodarjev in ne narodov-hlapcev. Enakopravnost v vsakem oziru je nujen predpogoj za uresničitev socialističnih idealov. Klic revolucionarne Rusije, naj se narodom prepusti, da odločajo sami o svoji usodi, — je našel tudi v našem narodu glasen odmev. Pred desetimi leti, ko je jugoslovansko socialno demokratično delavstvo tako v Ljubljani kakor v Belgradu na svojih konferencah preciziralo za tisto dobo revolucionaren narodnostni program, ni bil naš narod še zrel, da pojmi veliko idejo jugoslovanske narodne enote. Prišla je vojna z vsemi grozotami. Razgalile so se strasti in prava natura se je pokazala. Na Primorskem, v Dalmaciji, na Koroškem, na Spodnjem Štajerju itd. smo občutili, da smo narod hlapcev, da nimamo pravice soodločevati, temveč, da je naša pravica: molčati in trpeti. Ne-le naš kmet, ne-le naš meščanski, gosposki človek — ampak tudi naš delavec je bridko občutil, da je član naroda, ki nima pravic. Dolga leta vojne — eno, dve, tri — kdo more danes zabeležiti vse ono, kar se je porajalo v duši našega človeka. Ko je slovenski železničar moral svojemu slovenskemu tovarišu po nemško, tedaj v jeziku, ki ga le za silo lomi, dopovedovati, ga opozarjati na dela, ki naj jih izvrši — sta oba čutila, da to ni prav! Ko je slovenski sodnik moral govoriti s slovenskim pisarjem v slovenskem kraju po nemško — sta oba čutila, da je to krivica! V tovarnah si mogel z vojaškim vodjo le govoriti, če si znal nemško itd. Ne bom navajal vsega tega, kar je povzročalo, da je začel naš človek po dolgih in dolgih časih misliti. Stara resnica je, da je treba naliti s curkoma vode v lonec, da preteče in se razburka ter vskipi. Ko so v tem razpoloženju jugoslovanski narodni poslanci 30. maja 1917 izjavili v znani deklaraciji, da hočejo Slovenci, Hrvati in Srbi kot en narod svojo lastno državo — bilo je izrečeno nekaj, kar je odgovarjalo na dosedanje neme poglede, ki so vedno strme povpraševali: ali ne bo drugače?! Sprva je meščanska in druga imovita javnost ostrmelala nad izvršenim dejstvom, nato pa se je ojačila in bili smo priče navdušenja, ki mu ga ni enakega v zgodovini našega naroda.

Delavstvo ni za navdušenje. Naše delavstvo mora pretro robotati za vsakdanji kruh, polno je bridkih izkušenj v bojih za boljši obstoj, za politično, socialne in gospodarske pravice. Zato se zlasti razredno-zavedno, organizirano delavstvo ni prepojilo s splošnim navdušenjem. Na svojem strankinem zborovanju je po daljši, vestni in resni debati pozdravilo deklaracijo zastopnikov meščanstva in kmetov kot važno politično dejanje ter izpovedalo v daljši resoluciji: kako naj se izvrši samoodločba našega naroda. Ob isti priliki pa je poudarilo nujno potrebo zopetne vzpostavitve internacionale, zlasti avstrijske, ker le v sporazumu z narodi, ki stanujejo v naši sosesčini, je mogoče doseči ono, po čemer hrepenimo.

C. kr. avstrijske vlade so sprva dovoljevale shode in pod. priredbe za deklaracijo —; kar so nacionalni nemški gospodje meščani organizirali odpor proti jugoslovanskim osvobodilnim težnjam in osrednja c. kr. vlada se je postavila na stališče, da se mora jugoslovansko gibanje zatreti, češ, saj ni to gibanje naroda, ampak gibanje onih, ki so ga umetno zasnovali.

Jugoslovanska socialna demokratična stranka je ta moment smatrala za zgodovinsko važen, ker se ji je zdelo, da je takrat, ko hoče osrednja vlada videti: kdo bo na mestu za idejo, t r e b a povedati, da je i razredno-zavedno, organizirano socialno demokratično delavstvo solidarno z meščanstvom in s kmetiškimi ljudstvom v

težnji po narodni osvoboditvi in seve po lastni državnosti. Zato je takrat oficijelno stopila na plan in se udeležila tzv. vsenarodnih prireditev v Trbovljah, v Št. Vidu in drugje.

V takem momentu je tedaj naša delavska stranka prvič skupno nastopila z vsemi ostalimi strankami našega naroda. Njen nastop je bil protest proti nasilju in preganjanju, ki se je proglasilo, obenem pa je bil tudi manifestacija za ono, po čemur hrepeni vsak Slovenec, če se zaveda svoje narodne dolžnosti.

So tedaj momenti v zgodovini, zlasti malih zatiranih narodov, ko mora ves narod pokazati svojo neomajno voljo. Razlika je med malim, zatiranim narodom in velikim gospodujočim, med malim, ki v vsakem trenutku lahko občuti, česa nima in česa je treba za pripadnike njegovega naroda, da bodo enakopravni onim, ki so člani gospodujočega naroda in med velikim, ki ima vse. Skoro prav taka razlika je, kot ona med pripadniki bogatega, kapitalističnega razreda in med proletarijatom. Naš ubog slovenski dečko čaka zaman, da dobi z lepa slovensko meščansko, obrtno in gospodarsko šolo — in proletarski delavec čaka zaman na socialne obrambne in varnostne odredbe za svoj obstoj. Za oboje je treba hudih bojev. Slovenski človek si mora priborjati, to kar je sicer samoposebi umevno in potrebno — delavski človek istotako.

Res je, da so socialne krivice hujše kot narodne. Res je, da delavski človek bolj bridko občuti, če nima prave hrane, če nima dobre obleke, pravega stanovanja in pa ne dovolj sredstev za človeka primerno in dostojno življenje, nego, če mu prineso v tujem jeziku napisan odgovor na njegovo vlogo, če ga v tujem jeziku ozmerjajo ali če se mora njegov otrok dvakrat bolj mučiti z učenjem kot otrok tovariša-Nemca, ker se mora učiti iz knjig, ki niso pisane v njegovem domačem jeziku. Res je, da so socialne krivice vse bolj občutljive tudi radi tega, ker jih mora prenašati tudi od ljudi, ki so kri njegove krvi, člani njegovega lastnega naroda. Za doseg narodnih pravic se mora bojevati le z ljudmi, ki so njemu tuji, z državo, z deželno, občino, ki jo ti vladajo — za doseg manjšega delavnika, za večjo plačo, za bolj človeško ravnanje pa se mora bojevati prav tako z nemškimi kot z domačimi kapitalisti. Delavec živi le od truda svojega dela. Njegovi dohodki so stalni in stalno nezadostni za dostojen obstoj. Kar rabi za lastno prehrano, mora kupiti, in tu seve velja staro trgovsko pravilo: čim več povpraševanja in čim manj blaga tem višje cene, ne oziraje se na to, kdo je kupec; izkoriščevalec-trгоvec ne vpraša, ali je izkoriščani član njegovega naroda ali ne. Delavec vidi, da je trgovska morala ista v njegovem kot v drugih narodih. Delavec spozna, da je veliko bližji tovarišu-delavcu, ki govori tuj jezik, kot posedujočim in izkoriščajočim ga slojem svojega naroda. Iz gospodarskih bojev se prepriča, da imajo delavci, neposedujoči v gospodarskem, v socialnem in seve celo v političnem oziru enake interese. V deželi, kjer so Slovenci v večini, ni n. pr. splošne in enake volilne pravice v občinskih zastopih, v deželni zbor — prav tako je ni v oni deželi, kjer Nemeč gospodari. Privilegovane pravice branijo zase slovenski, nemški, češki posedujoči sloji... Zato je jako težko razredno zavednega delavca spraviti skupaj v eno bojno vrsto z onimi, ki ga socialno, gospodarsko in politično — če že ne naravnost zatirajo — pa vsaj nadvladujejo.

Razumeti je tedaj, da je razredno zaveden delavec nezaupen napram vsemu, kar prihaja iz onih krogov, ki ga v normalnem življenju ne poznajo, ki ga: ali le rabijo kot objekt, ki jim je za izkoriščanje, na katerem se obogatujejo, ali ga le uporabljajo kot zaščito za doseg večjih privilegijev za sé. Ako se tedaj razredno zavedno delavstvo brani dotikov in politično skupnih nastopov, ni to nič čudnega ali posebnega, pač pa logično.

Vendar so, kakor smo že gori pokazali, momenti, kjer je potrebno, da ves narod stopi na plan in se pokaže, da je eno misli v določenem oziru. To seve velja praviloma za narode, ki so majhni, politično in narodno zatirani... Pa tudi narodi veliki, politično, gospodarsko, socialno jaki, narodi-gospodje doživlje včasih, da je treba enotnega trenutnega nastopa. Sedanja svetovna vojna je pokazala to v več slučajih. V.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 6. septembra. Uradno se razglša: Južno prehoda Tonale smo zavrnili italijanske patrulje. Pri Asiagu smo odbili sovražni napad. Sicer na celi fronti topovski boji. — V Albaniji nič novega.

Bitka na zapadu.

Berlin, 6. septembra. (Uradno.) Armadna skupina kraljeviča Ruprechta in generala Boehna: Sovražni poizvedovalni oddelki, ki so med Ypernom in La Bassejem tipali ter severno Lensa v močnem zavedajočem ognju drli naprej, so bili zavrnjeni. Zvečer so odbile hesenske čete med Ploegsteertom in Armentieresom večkratne napade sovražnika. Pri tem smo ujeli na 100 mož. Uspešni sunki v angleške jarke pri Hullucku. Na predozemlju naših, novih pozicij je prišlo do silnih infanterijskih bojev ob cesti Bapaume-Cambrai, ob gozdu Havrincourt in na višinah vzhodno odseka Tortille. Močni napadi, ki jih je izvršil sovražnik s črte La Neuville-Manaucourt-Mois-

lains, so bili zavrnjeni. Iz Perrona in preko Somme je sledil sovražnik šele včeraj počasi za našimi zadnjimi četami. Med Sommo in Oiso je močno pritiskal in je stal zvečer zahodno črte Ham-Chauny. Tudi med Oiso in Aisno smo se po načrtu odločili od sovražnika. Naše prednje čete so z njim v bojnem stiku na črti Amigny-Barizis-Laffaux-Conde. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: Vzhodno Soissons je sledil sovražnik preko Vesle. Naši infanterijski oddelki in artiljerija so ga dolgo zadrževali in mu zadali izgub. Na višinah severovzhodno Fimesa so bili zavrnjeni močnejši napadi Amerikancev.

Berlin, 6. septembra zvečer. Na bojni fronti miran dan. Manjši spopadi pred našimi pozicijami.

Kolonijalne čete se umaknejo s fronte.

Zeneva, 6. septembra. Glasom pariških poročil bodo kolonijalne čete, katerih je na zapadni fronti približno dvajset divizij, prepeljali sredi oktobra v zimska taborišča. V vojaških krogih se zatrjuje, da bodeta do takrat Foch in Haigh izsilila odločitev.

Vesti iz Rusije.

Litvinov aretiran. London, 6. septembra. Vlada je aretirala boljševiškega zastopnika, Litvina, dokler ne izpusti Rusija vseh angleških zastopnikov in ne dobe dovoljenja, da obpotujejo na Finsko.

Poslaništva odpotujejo iz Rusije? Geneve, 6. septembra. »Temps« poroča, da so diplomatični zastopniki entente v Rusiji od svojih vlad pooblašeni zapustiti Rusijo. — Poslaništva pozivljajo ostale ententine državljane, ki se še nahajajo v Rusiji, da zapuste Rusijo tekom pet dni.

Na angleški poziv. Petrograd, 5. septembra. Glasom časopisnih poročil je Sinovjev izjavil, da je bil umorjen Urickij na angleški poziv. Tudi povzročitelji atentata na Lienina so Angleži.

Angleško-francoska zarota. Moskva, 5. septembra. »Izvestija« priobčajo danes nadaljne podrobnosti o angleško-francoski zaroti. Z vednostjo zunanje komisije je bil ustanovljen fiktivni letski narodni komite, ki je sprejel Lockartove želje, ki pa je najprej zavrnil ponujeno denarno ponudbo. O vprašanju letske avtonomije je razpravljala tajna seja pri ameriškem konzulu Poolu. Po seji je sprejel zaupnik komiteja 700.000 rublov, ki mu jih je izročil Lockart brez pobotnice. Ta znesek je izročil zaupnik komiteja varnostni oblasti.

Angleški konzulat v Moskvi v nevarnosti. London, 5. septembra. Reuterjev urad izve, da grozi glasom došlih vesti, angleškemu konzulatu v Moskvi nevarnost napada. Upajo pa, da bo intervencija in sporočilo angleškega kabineta, ki je bilo poslano Čičerinu, zadostno učinkovalo ter odvrnilo rusko vlado od nameravanega napada. Litvinov je bil aretiran in odveden s svojim tajnikom v ječo.

Številne aretacije. Moskva, 6. septembra. Tu se nadaljujejo številne aretacije, predvsem socialnih revolucionarjev in tudi mnogo visokih duhovnikov, ker je zapleten v angleško zaroto tudi patriarh. V Petrogradu so zaprli vso Kerenjskijevo rodbino. Dnevno se izvrši cela vrsta usmrteitev.

Anglija in Rusija. London, 5. septembra. Že dva meseca ne obstoji med angleškim kabinetom in Petrogradom nobene neposredne zveze; vest o umoru mornaričnega atašeja Cromie Londona je prišla v London le potom nevtralnega posredovanja. Takoj nato je bila odposlana nota na Čičerina. Več kot pred enim tednom je prejel Litvinov od Čičerina brzojavko, ki je nudila podlago za izmeno oficijelnih in neoficijelnih oseb. Minuli čertertek je brzojavil Litvinov v Moskvo glede predlogov angleške vlade o hitrejši izmeni. Finska vlada je dovolila, da odpotuje Litvinov in njegov štab v Bergen, kakor hitro bi Angleži prekoračili rusko-finsko mejo. Čičerin ni pripoznal sprejem te brzojavke. Čičerin je predlagal, naj se izvrši izmena, ko bo Litvinov prispel v Bergen, česar pa angleška vlada ni hotela dovoliti.

Izredno resni položaj. Moskva, 6. septembra. »Pravda« povdarja izredno resnost položaja. List poroča: Pri nekem francoskem častniku so odkrili velike zaloge proksilina, ki so namenjene za razstrelitev železniških mostov, municijskih skladišč in živilnih zalog. Ogorčenje proti ententi je velikansko. V Brijansku je bila nova vstaja anarhistov hitro uničena z oboroženo silo.

Ljenino stanje. Budimpešta, 5. septembra. Mednarodni socialistični odbor je izdal dne 2. septembra zvečer o stanju Ljenina naslednje sporočilo: Žila 120, temperatura 37, splošno stanje zadovoljivo, razpoloženje dobro. Rana na levi strani pljuč ne kaže nobene spremembe. Ljenin je že čital in ima dober tek.

Politični pregled.

— **Iz parlamenta.** Dne 16. septembra se sestane finančni odsek poslanske zbornice, da reši celo kopo davčnih predlog. Na dnevnem redu odseka se nahaja med drugim razprava o vinskem davku, tretje branje predloga o davku na premog, o davku za porabo premoga, o vžitinskem davku na sladkor ter razprava o pridobitnem in zemljiškem davku.

— **Pogajanja z voditelji strank zaključena.** S konferenco ministrskega predsednika barona Hussareka z načelnikom Poljskega kluba, dr. Tertilom, so zaključena vladna pogajanja z voditelji strank. Uspeh je ta, da je finančni odsek sklican za dan 10. septembra. Tekom prihodnjega tedna bosta začela delovati tudi obnovitveni odsek in vojno-gospodarska komisija.

— **Vladne obljube Nemcem.** Na shodu v Tečinu je poslanec Heine izjavil, da so dobili nemški poslanci od ministrskega predsednika barona Hussareka obvezna zagotovila, glede izvedbe okrožij in delitve deželne upravne komisije na Češkem v smislu ustanovitve samostojne province Nemške Češke. Baron Hussarek da je nadalje izjavil, da vesti o federativni ustavi ne odgovarjajo intencijam vlade, ki je na vsak način za enotnost države in za centralizacijo vladne oblasti.

— **Seja Poljskega kluba.** Predsednik Poljskega kluba, dr. Tertil, je sklical parlamentarno komisijo kluba za prihodnji ponedeljek v Krakov.

— **Državnopravna izjava češke duhovščine.** Češka duhovščina vseh škofij na Češkem je na svojem zaupnem shodu v Pragi sklenila naslednjo izjavo: Zavedajoč se, da prihajamo iz naroda, da smo z njim združeni po krvi, jeziku in tradiciji, hočemo biti združeni z njim tudi v boju, v njegovem trpljenju in zmagi. Ko sprejemamo zapuščino duhovnikov — narodnih prvoboriteljev, izjavljamo, da so bile slovesne izjave pisateljev, poslancev, kakor tudi narodna zaobljuba govornjene iz duše tudi nam, ki vidimo v uresničenju samostojne češko-slovaške države akt zgodovinske pravičnosti boga. Ker smatramo absolutno edinstvo sil in discipline v dosegu tega cilja kot brezpogojno potrebo, izjavljamo, da priznamo le Česky svaz kot edino upravičen, da postopa in deluje v imenu naroda, in da bi morali vseskozi obsoditi vsako postransko delovanje o bodoči usodi domovine.

— **Delegacije.** Iz Dunaja se poroča, da vlada baje pripravlja obnovitev zasedanja delegacij, ki bi se naj sestale še tekom meseca septembra. V delegacijah bi se tokrat razpravljalo tudi o narodnostnem problemu monarhije v zvezi z mirovnim vprašanjem.

— **Nemški glas o dunajskih posvetih.** Glasilo nemškega vnanjega urada »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« piše, da dunajski obisk državnega tajnika v. Hintze nima namena doseči definitivne rešitve v vprašanih, o katerih so razpravljali. Dunajski govori so samo nadaljevanje dosedanjih, že precej uspešnih pogajanj med obema vladama, in so res dovedli do nadaljnjih sporazumov. Komentarij pa, ki vedo poročati že o definitivnih odločitvah, so še vendar prenačljivi.

— **Dogovor zatiranih narodov.** Milanski »Corriere della sera« priobčuje besedilo dogovora, ki je bil sklenjen na rimskem kongresu zatiranih narodov meseca aprila letos. Dogovor je bil doslej tajen in ni bil v javnosti znan niti v splošni vsebini, niti po obliki.

— **Reformirani bulgarski socialisti.** Organ reformiranih socialistov, »Narod« priobčuje resolucijo, ki jo je sprejela dvodnevna seja zedinjenih socialistov. Resolucija pravi: Konferenca obsoja odločno vsak imperialističen cilj, smatra za glavno nalogo socialno demokratične stranke v sedanjem trenutku, delati z entento za demokratičen mir na podlagi narodnostnega principa, naglašati potrebo ustanovitve zveze narodov kot predpogoj trajnega miru in uvedbo mednarodnega režima, ki naj temelji na podlagi samoodločbe narodov ter razglša kljub odklanjanju vsake aneksijske vojne od strani socialne demokracije absolutno dolžnost armade in prebivalstva, da brani neodvisnost domovine, dokler stoji sovražnik na meji in grozi z vpadom.

— **Ukrajina si prisvoji Krim.** Ukrajinski tiskovni urad poroča: Na zadnjih posvetih ukrajinskega ministrskega predsednika Lisoguba z merodajnimi berlinskimi krogi je bilo sklenjeno, da se krimski polotok priklopi Ukrajini.

Kongres italijanskih socialistov. Rim, 6. septembra. »Agenzia Stefani« poroča: Socialistični kongres je dokončal svoja pogajanja, ki jih je vodil za zaprtimi durmi tri dni. Imel je voliti izmed resolucij treh različnih smeri. Takozvana srednja smer, ki je imela v dveh zadnjih strankinih kongresih večino, pozdravlja v svoji resoluciji vojne žrtve vseh držav in izreka ognjevitost, neodoljivo hrepenenje po čimprejšnjem koncu vojne. Ta resolucija je dobila le 2507 glasov; zmernejša jih je prejela 2505. Nasprotno je bilo intransigentno, odločno revolucionarno vojni nasprotno stališče tretje resolucije sprejeto z 14.015 glasovi.

— **Clemenceaujev odgovor Soliu in Hertlingu.** Iz Zeneve se brzojavno poroča: Pariške socialistične stranke z veliko napetostjo pričakujejo, kako stališče zavzame francoska vlada napram najnovejšim izjavam nemških državnikov. Domneva se, da bo ministrski predsednik Clemenceau najpozneje na tretji seji poslanske zbornice odgovoril na izjave državnega tajnika dr. Solfa in državnega kanclerja grofa Hertlinga.

— **Mirovno delo kongresa angleških strokovnih organizacij.** Na predvčerajšnji seji je kongres angleških strokovnih organizacij sprejel resolucijo, ki zahteva, da se v vseh obratih delovni čas zmanjša na 48 v tednu, ne da bi se za to znižalamezda. Sprejet je bil tudi dodatni predlog, da število nadurnega dela ne sme znašati več kakor kvečjemu 32 ur mesečno, da pa se osebe v starosti pod

18 let ne smejo pritegniti nadurnemu delu. Z ogromno večino je bil sprejet predlog, ki se glasi: Kongres hoče poznati vojne cilje delavskih in socialističnih strank v centralnih državah kot odgovor na poasnitev vojnih ciljev po medzavezniški socialistični londonski konferenci. Kongres zahteva primerno zastopstvo na mirovni konferenci. Vlada naj uvede mirovna pogajanja, čim se sovrvažnik umakne iz Francije in Belgije. Končno izjavi kongres, da je politika internacionale najboljša jamstvo za svetovni mir.

Narodne galerije v Ljubljani.

Ustanavlja se slovenska umetnostna galerija v središču Slovenstva. V Ljubljani naj se dvigne akropola slovenskih lepih umetnosti, najvišja umetnostna ustanova naroda, ki naj zbere in ohrani najboljše umetnine vseh časov, kar jih je ustvaril slovenski genij.

Narodna galerija naj razkrije vsemu svetu obstoj in bogastvo naše upodabljajoče umetnosti. Kar je v edni akademiji znanosti, je lepi umetnosti narodna galerija. Umetnostna galerija naj Slovincem zagotovi glas polnokulturnega naroda in dokaže visoko kulturnost Slovenstva.

Društvo »Narodna galerija«, ki se je zasnovovalo v Ljubljani, ima nalogo, ustanoviti in vzdrževati slovensko umetnostno galerijo, kjer naj se zbere najimennitnejši slikarski, kiparski, grafični in stavbarski umotvori stvariteljev slovenskega pokoljenja stare in nove dobe; združiti hoče obstoječe zbirke in posamezne, raztresene slovenske umetnine, pridobivati nove umotvore, povspesovati razvoj slovenske upodabljajoče umetnosti ter raztegniti svoj delokrog na vse slovensko ozemlje. Društvo »Narodna galerija« ima namen, zgraditi ali pridobiti dostojen dom slovenski upodabljajoči umetnosti, kjer se naj nastani »Narodna galerija«.

Da doseže svoje smotre, nabira društvo gmotna sredstva (darila, testate in članarino) in pa umetnine (darila in testate).

Društvo »Narodna galerija« ima poleg častnih članov, ki si steko posebnih zaslug za društvene namene (n. pr. z izrednimi darili ali poklonitvami itd), ustanovnike, ki izdatno pomnože galerijsko zbirko ali odštejejo društvu ustanovno 500 kron, ter redne člane, ki plačujejo 30 kron letne udnine. V umetnostnih vprašanjih odločuje posebna umetnostna komisija, ki jo volijo na občnem zboru društveni člani, priznani slovenski upodabljajoči umetniki. Umetnostna komisija bo vrhovni slovenski umetnostni strokovni zbor.

Ustanovni občni zbor društva »Narodna galerija« bo v sredo, dne 18. septembra t. l. ob 7. uri zvečer v dvorani občinskega sveta v Ljubljani na mestnem magistratu.

Rojaki! Prijavite se pred ustanovnim občnim zborom za člane društva »Narodna galerija«! Začnite takoj »Narodni galeriji« pošiljati izredna gmotna darila! Darila in prijave naj se začasno pošiljajo na naslov: **Tvrška Franc Ksav. Souvan, Ljubljana, Frančevo nabrežje**, vselej z izrečno pripomojo, da so darila namenjena »Narodni galeriji«.

Gre za vrhovno kulturno ustanovo naroda, za trajen, neminljiv kulturni spomenik Slovenstva. »Narodna galerija« bodi žarišče in središče slovenske umetnosti!

Med vojnim viharjem naj zasije mila luč lepote na slovenski narod!

V Ljubljani, na angelsko nedeljo 1918.

Za pripravljalni odbor društva »Narodna galerija«:

Leon Souvan, veletržec. — Ces. svetnik Ivan Franke, c. kr. profesor. — Rikard Jakopič, akad. slikar. — Dr. Josip Regali, odvetniški kandidat. — Avgust Bukovic, računski svetnik.

Dopisi.

Iz tovarne K. B. Mally v Trzinu. Pred dvema meseci je pritožbena komisija v Ljubljani ugodila zahtevi delavcem v tovarni Mally. Delavci so zahtevali, da se jim zvišajo plače za 50 odstotkov, draginjske doklade za 25 odstotkov, skupno torej 75 odstotkov. Delavci in delavke, ki imajo skrbeti za kakega svojca tedensko 5 K, delavci in delavke z enim otrokom 7 K, delavci in delavke z 2 in 3 otroki 10 K, delavci in delavke z več kakor 3 otroki 13 K, delavci in delavke z več kakor 5 otroki 16 K. Pritožbena komisija je pa ustregla pritožbi takole: delavci kakor delavke dobijo 50 odstotno povišanje plače, 15 odstotkov draginjskih doklad in za vsakega otroka po 2 K tedensko. — Tovarnar Mally se pa brani in noče izplačati delavcem, kar je pritožbena komisija priznala, dasi je sam gospod c. kr. major Giesel odobreno pritožbo v je navzočnosti vseh delavcev in tovarnarja Mallyja prebral ter povedal, da mora delavcem nadalje plačevati skupno 65 odstotkov zviška. Ta mogočni mladi, še malo izkušeni gospod milijonar je v navzočnosti delavcev gošpoda majorju obljubil, da se bo po tem ravnal, sedaj pa kar naenkrat nastane razočaranje pri delavcih ob izplačevanju 14-dnevne mezde, ko vidijo, da jim tovarnar pri sojenih 65 odstotkov noče izplačati. Plačal jim je za prvih 14 dni v juliju 25 odstotkov, za drugih 14 dni 50 odstotkov, ter dal za celo družino 1 kg kaše po 3 K, ki so jo delavci morali plačati. Za prvih 14 dni v avgustu je izplačal 25 odstotkov, za drugih 14 dni je izplačal polnih

65 odstotkov; torej jim že dolguje 80 odstotkov, tako da mora pri prihodnjem izplačevanju plačati 145 odstotkov. Bomo videli, kaj se bo zgodilo. Delavec je res revež, povsod je zatiran, pa vsaj so tega sami krivi, vsaj je sam gospod major jim rekel, zakaj niso organizirani, zakaj brez organizacije je težko kaj doseči. — Zgodilo se je pred nekaj dnevi, da je mladi tovarnar Alfonz močno pretepel delavko Polanc, tako da je morala tovarno zapustiti, dasi je tudi obljubil pred pritožbeno komisijo, da bo z delavci ravnal lepo. Torej gospodje pri komisiji, posegajte ga malo! Vi, delavci, ste sami temu krivi, zakaj, ker se ne organizirate, ter ker ne berete našega, za delavce poučljivega dnevnika »Napreja«. Ali vas je mogoče sram, se organizirati, ali mogoče ne veste, kaj je organizacija? Ako hočete biti poučeni kako se delavci bore drugod za izboljšanje, naročite se na delavski časopis, sram mora biti vsakega delavca, ki se ni naročen. Ako ste organizirani, vas ne bo imel tovarnar v svoji oblasti, ampak ga boste imeli vi, delavci, ter bo moral tako delati, kakor boste sami hoteli. Iz vaših žuljev si kuje milijone, vas pa pripravlja za prezgodnji grob. Torej na noge tržiški delavci, zbudite se, organizirajte se, dokler je še čas. Tudi gospod Mally se vas bo bai, ko bo videl, da ste se zbudili iz dolgoletnega spanja in boljše se vam bo godilo; imeli boste tudi več življenja v sebi, ne boste več dannadan tako otožni. Kdor se hoče naročiti na »Naprej« ali kdor se hoče organizirati, naj se oglasi v konsumnem društvu pri Kopaču. Ta vas bo o celi stvari lepo poučil ter vam vse natanjko raztolmačil. Zadnji čas pa je že, da se tržiško delavstvo organizira. Ali hočete še dalje umirati in ostati zapuščeni? Dajte no, združite se in pokažite, da ima tudi delavec v Trzinu svojo delavsko čast!

Dnevne vesti.

— **Bolečine hišnih posestnikov.** Minulo nedeljo so na Dunaju zborovali hišni posestniki iz vseh kronovin. Na izredno strasten način so se zavzemali za nedotakljivost državnega temeljnega zakona, ki se je menda kršil s postavo za varstvo najemnikov, češ, da se hišnim gospodarjem jemlje z njo pravica upravljati svoje imetje in se jih takorekoč postavlja pod kuratelo. Govorniki so podarjali in zahtevali, da mora pasti varstvo najemnikov. Ko se je neki govornik zavzemal le za izpremembo zakona glede varstva najemnikov, je nastal med zborovalci tak dolgotrajajoč vrišč, da je moral govornik zapustiti govorniški oder. Zaradi upitja, ceptanja z nogami in medklicev se je moralo zborovanje predčasno zaključiti. Lahkomiselno bi bilo, ako bi glede te revolte hišnih posestnikov samo zmajevali z rameni. Nje vpliv na merodajne faktorje se ne sme podcenjevati. Pač pa je tolikanj potrebnejše, da ima težko preizkušeno prebivalstvo odprte oči in da pove z vso odločnostjo vladi, da bi umik pred vpitjem hišnih posestnikov provzročil gibanje, čegar posledice ne more danes nihče presojeti. Tega nam še manjka, da bi se k dnevnim skrbem za hrano in obleko pridružila tudi še večja skrb za zagotovitev strehe.

— **Mlade gospe in gospodične vseh slojev kliče domovina,** naj pridejo v torek, dne 10. septembra, ob 6. zvečer v »Mestni dom« (velika dvorana, da se porazgovorimo o narodnem blagdanu. Naj nas bo na stotine zbranih, ker gre za tisoče in tisoče trpečih naših ljudi. — O d b o r.

— **Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske** v času od 25. do 31. avgusta 1918. Novorojencev 13; umrlo je 28 oseb (15 domačinov in 13 tujecev), in sicer za grižo 2 osebi, za jetiko 5 oseb (med njimi 2 tujsca) in 21 za različnimi boleznimi. Za nalezljivimi boleznimi so oboleli 3 vojaki, za grižo 13 domačinov in 6 tujecev.

— **Poulične manifestacije učiteljstva.** V četrtek se je vršilo, kakor smo že poročali včeraj, v Ljubljani učiteljsko zborovanje. Po shodu je odšlo učiteljstvo v sklenjenih vrstah na ceste in hotelo pred deželnim dvorcem molče in dostojno demonstrirati. V Wolfovi ulici pa je ustavila učiteljsko množico policija in zaprla dohod k dvorcu. Na prigovarjanje nekaterih starejših učiteljev je opustilo učiteljstvo svoj namen, ker je policija grozila, da nastopi proti množici z vso silo, ako ne odneha. Pred Prešernovim spomenikom je zapela nato množica »Hej Slovani« in »Lepo našo domovino« in klicala »Živela Jugoslavija«, »Živela svoboda«!

— **Iz kronike o bedi.** Prejeli smo in priobčujemo: Deželna vlada je določila, dne 20. avgusta 1918, št. 25.891, ceno kruha 500 gramov na 48 vinarjev. Mestna aprovizacija je pa sedaj določila za kruh ki tehta 600 gramov ceno 64 vinarjev. — Ta cena je previsoka, ker je za 600 gramov težek kruh le 57.6 ali okroglo 58 h, in cena 64 h za 666 gramov. Nekateri peki pa prodajajo še vedno hlebčke po 500 gramov težke po 64 h in se redkokdaj dobi 600 gramov težek kruh. — Deželni odbor, oziroma g. dr. Pegan je vpokojenemu in aktivnemu učiteljsstvu, ki prebiva in živi v Ljubljani, obljubil masti in poveril razdelitev iste nadzorniku g. Francu Lavtežarju. Ta nadzornik pa je mast razdelil le med aktivno učiteljstvo. Nas vpokojence pa vedno tolaži od tedna do tedna. Ko pa teden pride, pa se nadzornik nekam odpelje iz

Ljubljane in razdelitev masti izostane. To se godi že od 5. avgusta 1918 dalje. Kaj misli ta c. kr. nadzornik? Ako nima sam časa, pa naj razdelitev izvrši kateri drugi član aprovizačnega odseka za skupno učiteljstvo v mestu Ljubljana. Pravica naj velja tudi tu, ne pa samovolja in protekcija.

— **Predavanje društva Ljudski oder v Trstu** bo v torek, dne 10. septembra ob 8. zvečer v »Delavskem domu« (ul. Madonnina 15). Predaval bo g. dr. Ivan Prijatelj, kustos dvorne knjižnice na Dunaju, o glasnikih mladoslvenske literature Levstiku, Jurčiču in Stritarju. Vstopnina za člane Ljudskega odra 60 vin., nečlane 1 K; dijaki so prosti vstopnine. Priporočamo obisk predavanja vsem, ki se zanimajo za kulturni prepoved na Slovenskem.

— **Sladkorne cene se zvišajo,** tako nas tolažijo dunajski listi. Pravijo, da je produkcija sladkorja vsled visoke cene premoga, ki se rabi v čistilnicah zelo otežkočena, zato je zvišanje cen sladkorju neobhodno potrebno. — Naj le bo! Pa bo kaj drugega nekoč tudi neobhodno potrebno!

— **Usnjo za civilno prebivalstvo.** Vojno ministrstvo bo dalo na razpolago civilnemu prebivalstvu 100.000 kg usnja. Del te količine vzame poljedelsko ministrstvo za preskrbo kmetijstva in naj se tozadevne prošnje pošiljajo na to ministrstvo.

— **Izgrede lačnega prebivalstva v Beljaku.** Dne 4. t. m. dopoldne so se zbrale beljaške žene v vrste in odšle pred okrajno glavarstvo protestirat proti draginji mesa. Tam so kratko in malo dobile negativen odgovor. Razjarjene žene so šle nato od trgovine do trgovine, razbijale okna in plenile. Zadržati jih ni mogla niti policija, niti vojaštvo. Opoldne je odšla množica na kolodvor z namenom, da dobi tam kak vagon živil. Zabranila je celo, da brzovlak ni mogel oditi s postaje. Na množico so nato streljali ogrski vojaki in ranili nekaj ljudi.

— **Zvišanje vožne cene na železnicah.** Obenem z Ogrsko bo zvišala tudi avstrijska železniška uprava vožne cene na avstrijskih progah. Vzrok zvišanju so deloma finančni razlogi, deloma pa tudi stremenje železniške uprave, ki računa na to, da bo ponovno zvišanje omejilo osebni promet na železnicah. Cene bodo zvišane za približno 50 odstotkov.

— **Delavstvo v Borovljah** je posebno slabo preskrbljeno z živili. Tudi aprovizacija ni ravno povsem zadovoljiva. Zadnji teden je delavstvo ugovarjalo proti slabi prehrani. Prišlo je sicer izboljšanje, ki pa je trajalo le nekaj dni. Sedaj je zopet vse pri starem. Tako ne bo šlo naprej! Ljudska nevolja bo izbruhnila in zahtevala stalnega zboljšanja preživilskih razmer.

— **Nedovoljeno hrvaško ime.** »Primorske Novine« poročajo: V nedeljo je hotel dati krstiti neki Hrvat z Reke svojega otroka na hrvaško ime. Reški državni statistični urad pa tega ni hotel dovoliti. Lepa enakopravnost je to!

— **Na Hrvaškem ne bodo več rekvirirali živine.** S Hrvaškega poročajo, da je rekvizicija živine ustavljena in da se odjemlje le živina, ki je bila rekvirirana že prej.

Iz stranke.

Okrajna konferenca za Ljubljano in okolico se bo vršila v nedeljo, dne 8. t. m. ob pol 9. dopoldne v dvorani hotela »Ilirija«.

Na konferenco imajo poslati svoje delegate vse strokovne, politične, gospodarske in kulturne organizacije.

Posamezni sodrugi, ki se žele udeležiti konference, naj se zglaste v upravi »Napreja«.

Shodi.

Zagorje. V nedeljo, dne 8. t. m. ob 2. popoldne se vrši v dvorani gosp. R. Mihečiča v Zagorju javen rudarski shod z dnevnim redom: Rudarji in njih zahteve. Poroča sodrug J. Petejan.

Krmelj. V nedeljo, dne 8. t. m. se vrši v gostilni g. Papeža rudarski shod, na katerem poroča sodrug Sitter iz Trbovelj. Začetek ob 10. dopoldne.

Zadnje vesti.

Iz češkega tabora.

Praga, 6. septembra. Pod predsedstvom poslanca Hajna se je izvršilni odbor Češke državopravne demokratične stranke sestal na sejo, v kateri se je ugotovilo, da poizkusi ustavne reforme monarhije nikakor ne morejo izpremeniti stališča, katerega je zavzel češki narod in na katerem bo vztrajal do končne zmage. Poslanec Franta je na seji poročal o uspehu ljubljanskih posvetovanj.

Iz francoskega parlamenta.

Pariz, 6. septembra. Danes se je sestal francoski parlament na novo zasedanje. Predsednik Deschanel je ob viharjem pritrdjevanju zbornice izrazil zahvalo in občudovanje celega

naroda francoskim in zavezniškimi četami, ki so porazile nemško armado. Ministrski predsednik Clemenceau se je pridružil predsednikovi izjavi. »Naši hrabri vojaki — je rekel Clemenceau — so boritelji za civilizacijo, ki zmagovalno pade nemške tolpe s svete francoske zemlje«. — Manifestacija se z lepaki razglasi v celi Franciji.

Kongres angleških strokovnih organizacij.

London, 6. septembra. Na današnji seji kongresa je delegat Turner zavračal zahtevo, naj se Nemčija razkosa, ter izrazil dvom, da-li bi angleško ljudstvo v ta namen hotelo žrtvovati milijone svojih sinov. Poslanec Thomas je izrazil željo, naj bi kongres soglasno zahteval primernega zastopstva delavstva na mirovni konferenci. Uspehi na bojnem polju ne smejo nikakor vplivati na vojne cilje delavstva.

Anglija napove sovjetski vladi vojno.

London, 6. septembra. V političnih krogih se zatrjuje, da bo Anglija vsled napada na angleško poslaništvo v Moskvi in vsled umora kapitana Crome ruski sovjetski vladi napovedala vojno. Napoved vojne je neizogibna, če ruska vlada v določenem roku ne bo dala zahtevanega zadoščenja.

Špansko-nemški spor

Amsterdam, 6. septembra. »Times« poročajo, da španska vlada zatre vsa poročila, tičočja se špansko-nemškega spora. Spor z Nemčijo še ni rešen. Prihodnja seja ministrskega sveta se vrši dne 11. septembra.

Ententa bo zahtevala zadoščenja.

London, 6. septembra. Z ozirom na poročilo nemškega vrhovnega poveljstva, v katerem se govori o opustošenjih, izvršenih od nemških čet v Franciji, pravijo »Times«, da je prišel čas, ko se Nemcem lahko pove, da bo ententa zahtevala zadoščenje za vsa opustošenja na francoskih tleh, čim bodo stali Francozi na nemški zemlji. V podobnem smislu piše tudi »Daily Mail«.

Dogodki v Rumuniji.

Bukarest, 6. septembra. Veliko pozornost vzbujajo ravnokar izišla brošura »Odgovornost«, katero je spisal general Avarescu. V tej brošuri dolži general Avarescu samega sebe, da je on kriv, da se je zrušila Rumunija, ker ni storil ničesar, da bi odvrnil katastrofo, ki je morala slediti napovedi vojne, ker Rumunija ni bila pripravljena za vojno.

Demonstracije na Francoskem.

Zeneva, 6. septembra. Pariški »Temps« poročajo, da je bilo povodom natranjepolitičnih manifestacij v pariških tovarnah po ukazu vlade aretovanih mnogo sindikalistov.

Kerenski v Ameriki.

Zeneva, 6. septembra. Milanški listi poročajo, da se je Kerenski 2. septembra vkrca v Bordeaux ter odpotoval v Ameriko. Pri vkrcaju so mu izkazovali vojaške časti.

Aprovizacija.

Iz seje mestnega aprovizačnega odseka, dne 6. septembra 1918. C. kr. deželna vlada je v polnem obsegu pritrčila predlogom mestne aprovizacije glede moke za peko in kruh in je Ljubljani zagotovljen neskrajšan kontigent. Mestna aprovizacija bo zato tudi neskrajšano honorirala krušno karto. Ze s prihodnjim torkom se prične peči po 70 dkg težak kruh. Hlebček bo stal 76 vinarjev. Dražje ga ne sme noben pek zaračunati. Občinstvo naj pazi tudi na težo kruha in ovadi vsakogar, ki bi pekel lažji kruh kot 70 dkg. Drugi teden se razdeli tudi po pol kilograma na osebo bele moke za kuho. Navzlic polni raciji pa nihče s tem, kar dobi od aprovizacije, shajati ne more. Zato roma vsaki dan in posebno ob nedeljah nad stotine družin na deželo, da si preskrbe pri sorodnikih in znanjih najpotrebnejše za preživljanje. Kakor strela iz žasnega neba je sedaj udarila mestno prebivalstvo izrečno ostra odredba ministra za prehrano, da je vsak promet z živili prepovedan. Zaseduje se celo promet z nahrbtniki. Danes se po cestah in kolodvorih vse konfiscira, tudi najmanjše množine živil, četudi je na dlani jasno, da blago ni namenjeno za kupčijo. Sicer je prav, da rekvizična mesta zasežejo vso mleto kar najostreje, vendar se mora pustiti meščanu možnost, da kaj kupi na deželi. Mestna aprovizacija bo predložila proti odredbi prehranjevalnega ministra najodločnejši protest pri c. kr. deželni vladi in zahtevala, da bo kot dosedaj nakupovanje živil na deželi za lastno potrebo zopet dovoljen. Promet z živili med mestom in deželo mora biti nemoten, ker je drugače mestno prebivalstvo obsojeno na še večje stražanje kot do sedaj. Nekateri trgovci so pri zadnjih razdelitvah vsiljevali strankam mesto bele moke fižol in ješprenj. Noben trgovec ni bil upravičen razdeljevati na-

domestke, ker so vsi dobili dovolj moke na razpolago. Zato naj stranke vedno odločno zahtevajo tisto blago, ki je razpisano. Če bi se trgovec branil prodati razpisano blago, se naj stranka pritoži pri aprovizaciji.

Gg. hišni posestniki se vabijo, da se zanesljivo zglase v torek pri krušni komisiiji, ker se legitimacije na magistratu ne bodo izdajale.

Aprovizačne stranke se opozarjajo, naj zahtevajo takoj v sredo svoje legitimacije od hišnega gospodarja, ker brez njih ne bodo dobile v petek izkaznic za kruh. — Legitimacijo mora podpisati hišni gospodar in stranka, ker je sicer neveljavna.

Krušne komisiije bodo uradovale v torek, dne 10. septembra od 8. do pol 1. ure popoldne. Izdajale se bodo le nove legitimacije, in sicer za hišne gospodarje zelene, za stranke pa rudeče. Legitimacije se izročijo le hišnemu gospodarju oziroma njegovemu namestniku, in sicer za vse stranke v hiši. — Gg. hišni gospodar ali njegov upravitelj mora vse legitimacije lastnoročno podpisati, ter jih takoj izročiti svojim hišnim strankam, ker sicer ne bodo dobila nobena stranka v petek izkaznic za kruh.

Krompir za VI. okraj. Stranke VI. okraja premejo v ponedeljek, dne 9. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: dopoldne od 8. do 9. šte. 1 do 160, od 9. do 10. šte. 161 do 320, od 10. do 11. šte. 321 do 480, popoldne od pol 2. do pol 3. šte. 481 do 640, od pol 3. do pol 4. šte. 641 do 800, od pol 4. do pol 5. šte. 801 do 960, od pol 5. do pol 6. šte. 961 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg krompirja, kilogram stane 50 vinarjev.

Čebula za Moste. Stranke iz Most, ki imajo rumene izkaznice ubožne akcije s črkami B ali C, prejmejo čebulo v ponedeljek, dne 9. t. m. dopoldne v deški šoli na Ledini (Komenskega ulica). Določen je tale red: od 8. do 9. stranke z rumenimi izkaznicami B šte. 1 do 200, od 9. do pol 10. šte. 201 do konca, od pol 10. do pol 11. stranke z rumenimi izkaznicami C šte. 1 do 200, od pol 11. do pol 12. šte. 241 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg čebule, kilogram stane 1 K 50 vin.

Čebula za Vič. Stranke iz Viča, ki imajo rumene izkaznice ubožne akcije, zaznamovane s črko B ali C, prejmejo čebulo v ponedeljek, dne 9. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od 2. do 3. vse stranke z rumenimi izkaznicami B, od 3. do 4. stranke z rumenimi izkaznicami C šte. 1 do 200, od 4. do 5. šte. 201 do 400, od 5. do pol 6. šte. 401 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg čebule, kilogram stane 1 K 50 vin.

Razno.

* Osmi mož jo je ubil. V Hodmezövasarhely na Ogrskem se je 70letni kmet Anton Madaros spril s svojo ženo, ki je šla nanj s sekuro. Mož pa je prijel za poleno in tako udaril ženo po glavi, da je umrla. Madaros je bil že osmi mož žene, ki je sedem let preživela v ječi, ker je ubila enega svojih mož.

* Brez masla ni niti blagoslova pri oltarju. »Pr. L. piše: Po poročilu bratske »Nove Dobe« izvršuje župnik Pospišil iz Trhanova cerkvena opravila le, če se mu plača z maslom. Od nekega potomca Chodov iz Chodova je zahteval za blagoslov tri kilograme masla. Ali misli duhovništvo res pobirati štolo (cerkvene pristojbine) v naturalijah (v zameno) po vzgledu dimnikarjev od Kraljevega Gradca, ki hodijo izmetavati dimnike v okolico le, če jim daš živila (ki jih sam nimaš. Op. stavca)?

* V Nemčiji si najamejo čevlje! Kako veliko pomanjkanje čevljev da je v Nemčiji, vidimo iz

inserterata, priobčenega v nekem tedniku, izhajajočem v Ourlachu (velika vojvodina badenska), kjer išče neki gospod osebo, ki bi mu posodila par čevljev za tedensko odškodnino petih mark. Brez komentarja.

* Velik požar v Carigradu. Dne 27. avgusta je nastal v mestnem delu Zeirek velik požar, ki je zahteval 500 hiš kot žrtev.

* Volnena industrija. Iz Amsterdama: Neki tukajšnji list poroča iz Londona, da se je na 26. m. m. se vršeci konferenci volnenih industrijalcev v Liverpoolu sklenilo resolucijo po kateri se ne bode smelo deset let po mirovnem sklepu s sedanjimi sovražniki nič kupčevati. — New-Jorški korespondent »Algemeen Handelsblad« poroča, da se more po poročilu v mestu Memphis izhajajočega lista »Commercial Appeal« ceniti letošnje letino volne le na petdeset procentov normalne letine.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Peteljan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani

Razglas.

Šolsko leto 1918/19 se prične na vseh mestnih ljudskih šolah ljubljanskih

dne 16. septembra 1918

s klicanjem sv. Duha in dne 17. septembra z rednim šolskim poukom.

Vpisavalo se bode v soboto dne 14. septembra in pa v nedeljo 15. septembra 1918 vselej od osmih do dvanajstih dopoldne, in sicer:

Za I. in IV. mestno deško šolo v šolskem poslopiju I. mestne deške šole v Komenskega ulici št. 19., za II. mestno deško šolo v šolskem poslopiju te šole na Cojzovi cesti št. 1. v II. nadstropju; za mestno nemško deško šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 1 v I. nadstropju; za mestno slovensko dekliško šolo v šolskem poslopiju na sv. Jakoba trgu št. 1., za mestno nemško dekliško šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21. pri tleh; za šišensko deško in za šišensko dekliško osemrazrednico v šolskem poslopiju na Gasilski cesti št. 242; za mestno trirazrednico na Barju v šolskem poslopiju na Karolinski zemlji št. 40.

Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani se v mestne šole načelno ne sprejemajo.

Vse podrobnosti pojasnjujejo šolska vodstva pri vpisavanju.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 2. septembra 1918.

SIGORIN

zatre čudovito naglo

STENICE

Vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiva se v lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: Lekarna »pri upanju« (Apotheke zur Hoffnung): Pécs 46, Ogrsko.

V svetu zverin.

Velikanski film

od danes do ponedeljka v

KINO CENTRAL

v deželnem gledališču!

Predstave v delavnikih ob 4, pol 6, 7, 9, v nedeljo ob pol 11 dop. ob 3, pol 5, 6, pol 8. in 9. zvečer.

Prve predstave vsak dan tudi mladini pristopne.